١

قصیدهٔ برده شرحی

مقام اول	مقام ثانی	مقام ثالث	مقام رابع	مقام خامس	مقام سادس	مقام سابع
نفس اماره	نفس لوامه	نفس ملهمه	نفس مطمئنه	نفس راضیه	نفس مرضیه	نفس کامله
سیر الی الله	سیر لله	سیر علی الله	سیر مع الله	سیر فی الله	سیر عن الله	سیر بالله
عالم شهادت	عالم برزخ	عالم ارواح	عالم حقیقت محمدی	عالم لاهوت	عالم شهود	عالم کثرت لاهوت
محل صدر	محل قلب	محل روح	محل سر	محل سر سر	محل سر الخفی	محل الاخفی
حالة المیل	حالة المحبة	حالة العشق	حالة الوصل	حالة فنا فی الله	حالة حیرت	حالة بقا بالله
نور ازرق	نور اصفر	نور احمر	نور ابیض	نور اخضر	نور اسود	نور بی نشان
وارده شریعت	وارده طریقت	وارده معرفت	وارده حقیقت	وارده لیله	وارده شریعت	وارده جمیع
مفتاح لا اله الا الله	مفتاح یا الله	مفتاح یا هو	مفتاح یا حق	مفتاح یا حی	مفتاح یا قیوم	مفتاح یا قهار

جمیعنه جاری

فعلی بخل و حرص و جهل و غضب و ریا و کذب و حسد و کبر و کین در

صفتی ضرر و مکر و حیله و قهر و عجب و حذر و غنی در

صفتی سخاوة و قناعت و حلم و تواضع و توبه و تحمل در

صفتی جود و کرم و توکل و تذلل رضا و قناعت و شکر و علم و عبادتدر

صفتی کرامت و زهد و خلاص و تورع و حفظ و ریاضت و ذکردر

صفتی حسن خلق و تقرب و یقین و فکر

تخلق بخلق الله و اتصاف بصفة الله و فکر ذات

طیب افندی‌نک بو قدر ...

HACI MAHMUD EFENDİ
BEŞİKTAŞ
Vakıf Kütüphanesi

T.C. ... Kütüphanesi Müdürlüğü 1925

Süleymaniye U... Kütüphanesi
Kısım: Hacı Mahmud Ef.
Yeni Kayıt No: 3703
Eski Kayıt No:

بسم الله الرحمن الرحیم

حمد بی حد اول خدایه که بو قدر انشا   واجب اولدی اوله اشده اول اوله اسمی ابتدا
ذاتنی بلدرمکیچون بزی بوقدن وار ایدوب   ایلدی اظهار قدرت اصلمز بر قطره ما
آنه من رحمنده قلدی خوب تصویر حال   صوبی اولدر کوند کوند ایلین کیف یشا
هو الذی یصورکم کیف یشاء   لا اله الا هو العزیز الحکیم
اوله هردم روح پاك حضرته یوز بیك صلوات   نیچه یوز بیك داخی هر ساعتده هر صبح
آلنه اصحابنه اتباعنه احبابنه   رحمت ایله ربنا بو جمله سنه دائما
حضرت سلطان محمد بن ابراهیم خان   اوله یادی معتبر تا الی یوم البقا
اوله منصور مظفر دائما اعداسنه   بحر بره هر نه سمته ایلیه عزم غزا
حق تعالی دستگیری خضر اوله هر بر   فتح نصرتلری ویره دائم اکه بادخدا
حکم سلطانی ایریشه تا قزل المایه دك   آل عثمان بو له تو قوت بودرهم دعا
شرع احمد اوله جاری هم اوله آینلری   هر طرفده استماع اولا ندای الصلا
اوقنه هر کوشه ده مدح رسول کائنات   ذکر اوله هر محفل مجلسده وصف مصطفا
نته کیم مدح و ثنا قیلدی محمد بوصیری   یاردی خوب الفاظله ایدوب اینیده بر صفا
باعثی بو در که مفلوج اولمشیدی اول عزیز   بردوا ایده یمنی کر آنکا جمله حکما
بو قصیده ایله افاقت ایلمنی حقدن طلب   حضرتك روح شریفندن آنی ایلدی رجا
ایلیق اعلام ایدوب بر جمعه کیجه سی آنی   حق تعالی یه ایدر نیچه تضرعله دعا
حضرته ایلر توجه اول حضور قلبله   اولکیجه بولوب افاقت بنه باعون خدا
بو سبب ایله سحر حقیقت کیدرکن مسجده   خوب صورت بر کیشی اوغرادی آکا مرحبا
حمد لله حق تعالی سکا ویردی صحت   بو قصیده ایله آکا امن تذکر ابتدا
حفظ ایدوب فخر جهان صلی الله علیه یا   فضل طوبا کیجی میل ایتدی صفادن هر بیکا
نسخه سن ایتدی طلب ویردی آکا اول عزیز   انلدی شایع سماله حضرت ایله بو ماجرا
خاصه سنه حد یعرف کیم قرائت ایلیه   خسته لو بوله شفا فقرایه بوله غنا

سفراجلی

الفصل الاول في ذکر الغزل

سفراجلی کر قرائت ایلسه هرم تمام   تبرکله صحبتله دولت بوله جلیه عنا
لیك الفاظ بلیغ لازم اولوبدر ترجمه   بو فقیر سید حسن شهریدر آنك اقربا
ترجمه ایدوب لغاتن ایلدم داخی بیان   دینیدی مفتاح السعاده بو کتاب اسمینه تا
حق هدایت ایلیه بو له رضای حقه اول   اوله انکیچون دعا خیرله اوله مهتدا
اشبودر مدح محمد بوصیری ترجمه‌سی   ای رضای اولدی اتمامینه تاریخ بیتی ضیا ١٠٦٣
امن تذکر جیران بذی سلم   مزجت دمعا جری من مقلة بدم
خاطره می کلدیکی کلدی سنکدن یار محبوب اللقا   ذی سلم ساکنلری عهد السنده آشنا
سن قارشیدردك کوزك یاشینی قانه شوبدم   اولدی جاری یا کوزم آیا ندند بو سکا
ذی سلم بر موضع اسمی مقله در کوز قانیچی   بل تذکر خاطره کلدکده اسکی ماجرا
ام هبت الریح من تلقاء کاظمة   واومض البرق في الظلماء من اضم
جانب کاظمه دن اسدیمی بوخسه دورکار   یا اضمدن ظلمت ایچره اولدیمی ظاهر ضیا
باعثی بادی نه ندن طوروزاقی کوزنك یاشی   سر انی ایلدی اغیاره اشبو ماجرا
کاظمه یعنی مدینه در اضم اسم جبل   جانب تلقا ضیا برق اولدی اعیانی ظلما
فما لعینیك ان قلت اکففا همتا   وما لقلبك ان قلت استفق یهم
یا عجب نه عارض اولدی سنك ایکی کوزیکه   یاتنی طور منزدمبدم کن طوردیسك کوز دائما
داخی نولدی قلبکه اینسك افاقت طلب   واله حیران اولور کیدکجه آرتر اول هوا
کیف منع اقمو هجی حیران واله دهیم   بل ظلام اولدی افاقت آنی انسنتن قضا
ایحسب الصب ان الحب منکتم   ما بین منسجم منه ومضطرم
ظن ایدرمی عشق اهلی اشبو محبت کوکلده   کوزده یاش قلبده حرارت وار کن ای مبتلا
اشبو ایکی شی علامتلر دکلمی عشقه کیم   شاهدلر اولنجه عادل ثابت اولور مدعا
صب عاشق منکتم کزلی و منسجم   اضطرام قلبده حرارت انسجام کوز یاشی اولا
لولا الهوی لم ترق دمعا علی طلل   ولا ارقت لذکر البان والعلم
سنده عشق اولماسه عاشق دوکمز ایدك کوزیاشن   بونك اوزره ننه تعجب دوکمز ایدك علی البنا

بو علم ذوقی ایله دانی قالمزدک اویخوسز	هر کیجه تا صبح اولنجه بودر آثار هوا
باز ایلغوز آغجی طلل غرابه طاغ علمه	اویقوسز قالمق ارق دوکمک اراقه عشق ایچون

فكيف تنكر حبا بعد ما شهدت به
عليك عدول الدمع والسقم

سن نیجه انکار ایدرسن عشقی ای عاشق عجب	ایلدوکده نصکره اوشکیله شهادتی ادا
ضعف تنله کوز یاشی عاشق بودردی قتلم	قالمز انکاره مجال الا هوا اولور حکم قضا
حب محبت کوز یاشی قطره لری اولدی عدلی	کوز یاشی دمع و سقم ضعف تن اولدی یا فتا

وأثبت الوجد خطي عبرة وضنى
مثل البهار على خديك والعنم

حیرت عشق بو ذیمک اوستنده اظهار ایلدی	ایکی خط بیری عبرت بیری دخی ضنا
صاری کوکبی صادرتدی ایلیجی جمالی هلال	بکوزدلک ایکیه نهایه دانی بهار عاشقا
حیرت عشق وجد بلهم صاری کولیغی بهار	خط ایکودر کوز یاشی عبرت ادقلق در ضنا

نعم سرى طيف من أهوى فأرقني
والحب يعترض اللذات بالألم

جون خیال یار کلدی قلدم اویخوسز ولی	عشق ایلر لذتی المه تبدیل عادتا
کیجه کوندز عمری آلامیله کیجر عاشقک	عشق اهلنده حقیقت اولمز امید صفا
اویخوسز لقدر ارق طیف خیال نعم بلی	اعتراف نیدیله دیرلر کلکه دیرلر بسری

يا لائمي في الهوى العذري معذرة
مني إليك ولو أنصفت لم تلم

ای بکا طعن ایلین عذری هواسی بیلیب	اوله معذور عذرینک احوالی معلوم کا
اکر انصاف ایلریسک بنی تعیب ایلمه	عاشق اولان قوم عذریدن خلاص اولمز اکا
طعن ایدیلر اولدی لائم عذر دیدر بر طایفه	بو قومدن بیری عاشق اولسه هیچ اولمز ها

عدتك حالي لا سري بمستتر
عن الوشاة ولا دائي بمنحسم

سکا وارمیه ای بکا طعن ایلین عشقم هان	سرلرم مستور نه دردم انی اولا

مبتلا

مبتلا اولدم بو غصه جمله عالم خود بیلور	بن نیجه انکار ایدیم بو عشقی اولمز اخفا
بل عدتک ساکه وارمز ذی غمازدر شاید	انجام آیرلق اولدی دینک زجیله دوا

محضتني النصح لكن لست أسمعه
إن المحب عن العذال في صمم

سن بکا خالص نصیحت ایلدک ای طعن ایدن	کرچه صو تهمه طعن کودینو اولسوزلر بکا
لیک بن بلمزک ایدوق اعدم نیدی قبول	عاشق اولان دکمه بربیه قولاق طوتمز شها
خالص اولمقدر محض عذال ملامت عاشقی	اولدی صاغورلق صمم دانی نصیحت بیدا ولا

إني اتهمت نصيح الشيب في عذلي
والشيب أبعد في نصح عن التهم

فصل الثاني في ذكر النفس ومنع هواها

دانی بن تحقیق قوجالق بندلرینی طوتمدم	باخصوص اول جمله تهمتدن بترادا یما
بن نیجه واعظ سوزیله نفسی اصلاح ایلیم	اعتماد ایتیم غرضی وارسوزکده ظاهرا
قوجلق شیب اتهام تهمت ابعد در بعید	دخی عذل اولدی ملامت تهمت اولدی افترا

فإن أمارتي بالسوء ما اتعظت
من جهلها بنذير الشيب والهرم

نفس امارم بنم تحقیق وعظ المز قبول	اشبو جهلندن انک اولمادی کار عقلا
قوجلق نیوب بنی قورقیسی در اول وعظ	طعن ایدنلر سوزی طورسون بن قولاق طوتم اکا
اتعاظ اولدکه آدم وعظی ایلیه قبول	ثانی قوجالق هرم جاهل دخی بلمز اولا

ولا أعدت من الفعل الجميل قرى
ضيف ألم برأسي غير محتشم

دانی حاضر اعدی بو نفس امارم بنم	کرمدن بر ضیافت کلدن بو آشنا
باشمه اوذره ناکهان ایندی نزول ایدکی بو کون	قونغم محترم اولدی زاد یوق ایده صفا
بلکم فعل جمیل الام نزول ضیفدر قونق	محتشم محترم اولوردر دانی ضیافتلو قرا

لو كنت أعلم أني ما أوقره
كتمت سرا بدا لي منه بالكتم

بن بلیدم انتو بهمان بو بلیدم‌ بن اولا   کلدیکیدم بلسم اولمزدی بنجه تعظیم اولا
ابتدا عارض اولان اشیایی صقلودم همان   یاد یجه‌ یمامدن انمزدم بو دکلی بی حیا
اولدی تو قیر داخی تعظیم بل رعایت قونغه   اور قمکه دینیدی کتم بو یا کتنم ظاهر بدا

فمن لی برد جماح من غوایتها
کما یرد جماح الخیل باللجم

اشبو سرکش نفسمک آزغونلغین کیم منع ایدر   کاربدلردن تمام فارغ اولوب اصلاح اولا
دوندولر سرکش آنلر کبی نفسیمی بنم   نیشه سرکش آت ذبون اولور قوی اویان اولا
دینیدی آزغونلق عذابه دخی سرکش درجماح   خیل آت اویان لجام من کیم دردی بکا

فلا ترم بالمعاصي كسر شهوتها
ان الطعام يقوي شهوة النهم

معصیتله کسر نفس ایتمه‌کن ای جوان   شهوت آرتر معصیتله‌کن اویمیوب رها
بر کیسی معتاد اولان نفیس طعاملر یمکه   بیسکنجه حرصی آرتر کلور آکا اشتها
بل دم اولدی طلب نقصان دخی اولدی کس   میل دینلدی نهم معصیتلر در خطا

والنفس كالطفل ان تهمله شب على
حب الرضاع وان تفطمه ينفطم

بو نفس بر طفله بکزر ممه‌دن کسمه‌کنی   آنیه میل ایلر بر داخی امکه شهها
کسمه اما انی صغیر ایکن اوله جوان   ممه‌نک ذوقن اونتمز ایدر امدکجه صفا
کوجک معصوم طفلدر دخی اهمال ایتمک   امکه دینیدی رضاع و کسمک انقطام اولا

فاصرف هواها وحاذر ان توليه
ان الهوى ما تولى يصم او يصم

ترک ایده کور نفس اماره هواین امدی سن   حذر ایلر داخی والی اولمیه نفس سکا
بو هوا التحقیق والی اولدغینه قیل ایده   کونکلونه بو نفسی ایلر انتقامی نفس سکا
توبه ایدوب ترک صرف دینیدی حکم تولیه   انتقام وصم در قتله دینلدی اصما

وراعها وهي في الاعمال سائمة
وان هي استحلت المرعى فلا تسم

نفسکی ای عاقل امدی کوده کوس   بو کوز حیوانه بکزر بو بنی صالوسک دایما
کاربدلر ایلیوب تا محرمه اولور یقین   لذت آلور سکه بر داخی کودلمز سروراً
رعی کودمک مرعی اوتلاق بو کنزدر سائمه   بل حلاوت لذت الق ای اعمال کارکا

كم حسنت لذة للمرء قاتلة
من حيث لم يدر ان السم في الدسم

نیجه دفعه نیجه کسه‌لر طعامینه نفس   زهر قاتل قندی اما بلمدی اول مبتلا
لذتیله او طعامی یدی اول غافل فقیر   بلمدی زهر اولدوغنی یدیکجه اردی رسم تها
طاتلی لذت اولدی یجیسنه اولدی قاتله   یاغلی و طاتلی دسم دردا خی آغو سم اولا

واخش الدسائس من جوع ومن شبع
فرب مخمصة شر من التخم

آجلق و توقلقده کزلی فتنه‌لردن بک صقین   جوق اولور آجلقده فتنه توقده از اولور خطا
بو مثللرد آجله آجلقدن بحث ایدر   آجلر شر اولور صاحب کرم اهل غنا
قور قمغه خشیت دسایس کزلی فتنه‌در جهان   مخمصه آجلق تخم توقلق اولور انده صفا

واستفرغ الدمع من عين قد امتلأت
من المحارم والزم حمية الندم

داخی سن آقت کوزکدن قانلی یاشی دایما   طولدی تا محرمله زیرا کوزلرک ایله صبا
داخی کل سن داخل اول اولنوب ندامت حصنه   کاه کوزک کاه عضوک ایله ایله امدی زنا
کوز یاشی دمع دد اقامغه استفراغ دینور   بل محارم درحراملر طولمق اولدی امتلا

وخالف النفس والشيطان واعصهما
وان هما محضاك النصح فاتهم

داخی بو نفسکله شیطانه خلاف ایت ای جوان   دام اولا عن ایکینه ایله عصیان دایما

كرحقيقتده دخي خالص نصيحت ايتسلر   اعتماد ايتمه صقين حيله دردر محضا كا
محض خالص اتهام ايت نصيحتده وعظ   نفسكله شيطانه راجعدر صقين اتهما

ولا تطع منهما خصما ولا حكما
فانت تعرف كيد الخصم والحكم

داخي ايله اطاعت نفس شيطانه صقين   كرحكومت يا خصومت آنلر ايتسه لوسكا
اعتماد ايتمه غرضدر حيله در ايتدكلري   دوست اولمز ايكي دوشمن كندوكي ويرمه اكا
حاكمه ديرلر حكم خصم دخي دوشمندر   حيله ايله مكره كيد ديندي نيه معلوم اولا

استغفر الله من قول بلا عمل
لقد نسبت به نسلا لذي عقم

بو عملسز قولدن فعلدن ايلدم رجوع   بي عمل قولي عجب بكزتدي بوكه علما
بركيشي ديراو عقيم بن اول عقيمك مسكنان   او عليمي اولو دعقيمك بو قول بكزر اكا
توبه وداخي رجوعه دينيدي استغفار   بركيشينك كلمه اولادي عقيم اول اولا

امرتك الخير لكن ما ائتمرت به
وما استقمت فما قولي لك استقم

بن سكا ايتدم نصيحتلر ولي بن طوتمدم   نتيجه سي تاثير ايده نتم نصيحتم سكا
استقامت بولمدم نفسمده يا فايده نه   استقامت ايت ديسم سكا عجب كلور بكا
خير ايله امرايلين آمر دكلي بو منتقم   آخره وعظ ايتدوكي احكامي كندويه طوتا

ولا تزودت قبل الموت نافلة
ولم اصل سوى فرض ولم اصم

داخي برآرتق عمل بن ايده بلمدم ذريع   آنوك ايله عالي منزل اوروبه موتي بكا
فرضدن غيري اورج طوتوب نماز قلمدم   نافله ديو حقيقت جانبله صحيح وما
زاد آزق آرتق عمله زنافله معلوم اولا   فرض اولد دقولنه امرايده مولي دايما

ظلمت سنة من احيا الظلام الى
ان اشتكت قدماه الضر من ورم

ستنده

ستنده حضرتك عايشه نقصان ايلدم   بيلدم نقصاني هر دمده هر صبح ومسا
كاه اولوردي طوررادن شيشردي ايكي آياغي   انجنوب شكوي دخي ايتمزدي فخر الانبيا
بل ظلم نقصان ديمكدر داخي كيجه ظلام   ضرضرر ورم دخي طورمقدن اولادي آغريما

وشد من سغب احشاءه وطوى
تحت الحجارة كشحا مترف الادم

كاهي آجلقدن رسول بغرينه طاش بغلادي   كاهي دوردي بوكوكي بوكون كمال ايلدي جفا
بوقدر نفس نفيسنه جفا تعليم ايچون   ضمه نعمت بولمدي دنيا مطيع ايدي اكا
بوكوكه كشح دينلدي داخي آجلقدر سغب   مترف الادم نازك طبع ايدي اول مصطفا

وراودته الجبال الشم من ذهب
عن نفسه فاراها ايما شمم

كلدي ايكندي يسيم وزردن علي طغلر جمله   سن قبول ايله يا انكده كيدلم بز دايما
ايتدي استغفار ايلدي بيرن قبولي   يوجه لك كوستردي طغلره او فخر اهنما
كلدي وكتدي ديمك مراوده معناسيدر   يوكسكه ديرلر شمم تعجب ايچون ايما

واكدت زهده فيها ضرورته
ان الضرورة لا تعدو على العصم

داخي تاكيد ايلدي استغنا يي زهد حضرتك   بو ضرورتلرده آلوب طاعته ترغيب قلبيا
بوني تحقيق ايكله مولا عصمت انسه وتيني   ظلم ايدمز بر ضرورت شئ ايله بيل اصلا اكا
زهد رغبت ايتمك دنيايه تاكيد محكم اول   ظلم عدوان ديديلر معصوم دخي حفظ اولنا

وكيف تدعو الى الدنيا ضرورة من
لولاه لم تخرج الدنيا من العدم

نجه دعوت ايده دنيايه رسولك حاجتي   كلمسه دنيايه حضرت اشبو دنيا ظلما
كلمز ايدي ملك عدمدن وجوده قلمه   اوني سكونيك عالمه باعث اولمدي مصطفا
كيف استبعاد ايچون كل ديمكه دعوت ديلور   بوقلنوه ديرلر عدم حاجت ضرورتلي اولا

محمد سيد الكونين والثقلين
والفريقين من عرب ومن عجم

بل محمددر بو خوب اوصافله موصوف اولان — اشبو کونین و ثقلین سیدیدر مصطفا
هر فریقیک دخی سلطانیدر یعنی رسول — عرب و عجم ملوکی عالمک قوللر اکا
سید افندی دیمک جنیله انس ثقلانه — دخی کونین اولدی دنیا ایله عقبا یا فتا

نبينا الآمر الناهي فلا احد
ابر في قول لا منه ولا نعم

امر ایدر نهی ایدر بیغمبریمز دایم بیزه — نهی ایدر جمله مناهیدن حقیقت دایما
قانی صادقدر سوزنده هرنه کیم دیرسه رسول — لا نعم کرمک همان تصدیق ایدرز اکا
صادق القوله ابر دینلدی نعم دربلی — امر اولنمیشله دیمز یوق دیمک معناسی لا

هو الحبيب الذي ترجى شفاعته
لكل هول من الاهوال مقتحم

اشبو بیغمبر اولبدر دلنوبله بر حبیب حق — اولنور آنده شفاعتلر رجا یوم الجزا
جمله قورقولی خطرناک یره تفسیری کیشی — بلکه آن ادخال ایدر بولبی انجو ایدر بو رجا
خوفلی یره هول قورقولی یوا اقتحام — کیره غفلیسه کیتی اول یره مولا صقلیا

دعا الى الله فالمستمسكون به
مستمسكون بحبل غير منفصم

دعوت ایلدی حضرت الله بیغمبریمزی — انقیاد ایدوب یاپشانلر حضرته اولدیلر رها
شو یله بر حبل متینه اولکیشی یاپشدی کیم — قاتی محکم اول قیرلمز تا الی یوم البقا
بل مراد حبل متیندن اولدی قرآن عظیم — عامل اول قرآنله اوقی دمادم یا فتا

فاق النبيين في خلق وفي خلق
ولم يدانوه في علم ولا كرم

صورت و سیرتده عالی اولدیکه محمد رسول — اکه نسبت دون رکدر مرتبه ایله انبیا

اولدیکه

اولدیکه علم و کرمده اکه برکیسه یقین — حق بوددر هر وجه ایله عالی محمد مصطفا
خلق ذاتی خلق صفاتیدر رسول اکرمک — داخی ذنودر یقین علم کرم مخصوص اکا

وكلهم من رسول الله ملتمس
غرفا من البحر او رشفا من الديم

انبیاء مرسلین ایتدی رسولدن التماس — بحر لطفندن براوج صو آلوب ایده صفا
یوخسه براینجم صوی لطف سخاسندن انک — آله جمله اول صولردن بولالر نشو نما
براینجم صو در رشف غرف براوج صو اولا — بولوطه دینور دیم هم التماس اولدی رجا

وواقفون لديه عند حدهم
من نقطة العلم او من شكلة الحكم

انبیالر جمله قایم حضرتک یاننده هب — انلرک معلوم مقامی کیمسه من بر بویکا
نقطه ایا اواب شکلنده طور برجمله‌یی — حضرت اول خط جلی در شکل ابجدیتیه اولا
حد یعنی مرتبه اعراب شکلة الحكم — نقطه معلوم بی لفظه انلرده معنا و انبیا

فهو الذي تم معناه وصورته
ثم اصطفاه حبيبا بارئ النسم

ظاهر باطنده غایتده تمام اولدیکه رسول — قالمدیکه نقصانی زیرا سودی یاراندی خدا
صکره بیوردی حبیبم دیو رب العالمین — اختیار ایتدی قودن ناجی اولدیکه مصطفا
صورتی ذاتی رسولک داخی معناسی دخی — باری رب العالمين نسیم نفوسک انبیا

منزه عن شريك في محاسنه
فجوهر الحسن فيه غير منقسم

حسنله اولدی منزه جمله‌دن فخر جهان — تکه لا اولمز شریک داخی ملاحتده اکا
جوهر حسنی رسولک اولدی بر جوهر مثال — قسمتی اتمز قبول دنیا دیرلسه بریکا
حسنی جمیع محاسن بر قیاسی دوتر اکا — بل نزاهت اولشریکدن اوله غایت بودر اکا

دع ما ادعته النصارى في نبيهم
واحكم بما شئت مدحا فيه واحتكم

سن رسول حقنده ترک ایله نصارینک قولنی   ایلدیلر بیلورنه نیجه افترا
مدحین ایله حضرتک لایق اولان مدح رسولک   دانی حکم ایت نیجه وصفی صحتن بی افترا
دع کلن ترک ایت دیمکدر احتکام دانی حکم   اوکه مدح دینور وصف جمیلیدر ثنا

وَانْسُبْ اِلَى ذَاتِهِ مَا شِئْتَ مِنْ شَرَفٍ
وَانْسُبْ اِلَى قَدْرِهِ مَا شِئْتَ مِنْ عِظَمِ

نسبت ایله ذاتنه نیجه شرفلر حضرتک   هر نه مقدار اولسه عالی اول شرفه لایق اولا
دخی نسبت ایله قدرینه عظمتلر تمام   بونک اصلا منلی کلمز سویله دستور در بکا
عظمت بیوک دیمکدر دخی عالیدر شرف   حضرتک نسبیله دینیدی شریف الشرفا

فَاِنَّ فَضْلَ رَسُولِ اللهِ لَيْسَ لَهُ
حَدٌّ فَيُعْرِبَ عَنْهُ نَاطِقٌ بِفَمِ

غایتی حد یوقدر تحقیق رسولک فضلنه   بو ایله بر فضل کمال اهلی سخی صاحب حیا
سویلیوبلر وصفنی اهل لسان اولدر آنوک   دیله قادر اولمیلر اعا ایدرلر اندن بکا
فضلله دانی فضیلت یعنی نقصانک اولمیه   دانی اظهار اولدی اعراب فم اغز نطق ادا

لَوْ نَاسَبَتْ قَدْرَهُ آيَاتُهُ عِظَمًا
اَحْيَى اسْمُهُ حِينَ يُدْعَى دَارِسَ الرِّمَمِ

نسبت ایتسک قدرینه کر معجزه سن حضرتک   قدر کبی اولسه عالی معجزه سی شویله تا
چوریمش بکلر اولسه خطاب باذن قم   اشبو نسبتله یرندن قالقی ایدی جابجا
مرتبه سی قدریدر آیاتی دخی معجزه   دارس الرمم چوریمش دانی جابز متوقد عا

لَمْ يَمْتَحِنَّا بِمَا تَعْيَا الْعُقُولُ بِهِ
حِرْصًا عَلَيْنَا فَلَمْ نَرْتَبْ وَلَمْ نَهِمِ

اغدی حضرت بزه طمع ایدوب کوچ تکلیفی   اشلمکدن اینی اول ایلری عاجز اولا
حرص ایدوب عقل قبول اتمدیکی امر عدنی   شکمیوز بو قدر بزم حیران دکلوز مثلا
عی یورلق اقمیان تکلیف دانی تجربه   حرص طمع نکنا ارتیاب وهم دخی حیرت اولا

اعمى

7

اَعْيَى الْوَرَى فَهْمُ مَعْنَاهُ فَلَيْسَ يُرَى
لِلْقُرْبِ وَالْبُعْدِ مِنْهُ غَيْرُ مُنْفَحِمِ

یوردی خلقی فهم معنای محمد شویلکم   قالدی عاجز بو حقیقتده دنیلدی اکا
کمسه واصل اولمدی معنایه لا ینمدد سکوت   قرب بعد اهلنه انجق دیدیکی جهله علما

كَالشَّمْسِ تَظْهَرُ لِلْعَيْنَيْنِ مِنْ بُعُدٍ
صَغِيرَةً وَتُكِلُّ الطَّرْفَ مِنْ اَمَمِ

کون کبی کوچک کورینور کیرودن حرم اول   قابنی بویکده حقیقت فکر ایدوب بقیک اکا
کر یقین اولوب ایدسک اکه دقتله نظر   کوز تحمل ایلمز کون کبی روشن بر ضیا
ایکی کوز عینین طرف کوز دانی امم دیقین   بل کلال نور بصر غایت ضعیف اولمق اولا

وَكَيْفَ يُدْرِكُ فِي الدُّنْيَا حَقِيقَتَهُ
قَوْمٌ نِيَامٌ تَسَلَّوْا عَنْهُ بِالْحُلُمِ

کمسه ادراک ایده من حقیقت اوزره حضرتی   اول کشیلر آنی اوکوده کوروب راضی اولا
نیجه ادراک ایلسونلر اشبوکه راضی اولاه   آشکاره کورمکه سعی ایتمیدر بی نوا
دندی رویایه حلم نایم اویقویاندر جهاه   چون تسلیدر قناعت بلمک ادراک یاقنا

فَمَبْلَغُ الْعِلْمِ فِيهِ اَنَّهُ بَشَرٌ
وَاَنَّهُ خَيْرُ خَلْقِ اللهِ كُلِّهِمِ

خلق عقلی یتدوکی دیرلر بشر در رسول   یعنی اولمادی ملک نته بو سائر انبیا
دانی دیرلر جمله خلقدن بو خیرلیدر جهاه   رتبه ده والاسی فکر ایتکی آدمی اولا
مبلغ وعلمی دیمک یعنیکه عقلی دیمک   بر صرلی خلق دیمک اصلا ضرری اولیا

وَكُلُّ آيٍ اَتَى الرُّسْلُ الْكِرَامُ بِهَا
فَاِنَّمَا اتَّصَلَتْ مِنْ نُورِهِ بِهِمِ

بو قدر معجزه لوله کلدی سابقده رسل   اولدیلر موصوف انلر بهر کس امر ایکه شها
حضرتک نورندن انلاره اولندی معجزه   بو فه جمله عاجز ایدی حضرت ایلدی عطا

آی آیت جمیدر آیاته دینکی معجزه / اتصال اولشمغا حضرت اصول انبیا

فانه شمس فضل هم کواکبها
یظهرن انوارها للناس فی الظلم

حضرت شاه جهان جمله فضیلت کونشیدر / یلدزه بکزر انوک یاننده سایر انبیا
کون طوغنجه یلدزک محو اولدیغی جمله کا عیان / ظلمت کوز انجم گرچه ویردی آنلره ضیا
شمس کون فضل ارتق و کوکب دنیلدی یلدزه / ناس عالم خلقی ظلمت وقت جاهلدر اولا

اکرم بخلق نبی زانه خلق
بالحسن مشتمل بالبشر متسم

حضرتک ذاتینه غایتله اکرام ایله سن / الله ذاتندر ویردی وصف مصطفا زینت اکا
قلمشدر حسن آنی غایت ایله بر نوردر / وار علامتلر یوزنده کیم کوره اده صفا
خلق صفا ایدردکولک قیلمقدر شعار / بل بشر دانی بشارت بیک کوزل یوز اولا

کالزهر فی ترف والبدر فی شرف
والبحر فی کرم والدهر فی همم

تازکلده بر بهاردر آیه بکزر رفعتی / دانی الطاف کرمده بحره بکزر مصطفا
همت اتمکده دخی اولدی مشابه دهره کم / هر نه کیم اولسه رجا اتمز دریغ ایلر عطا
یکی آچیلان چچک زهره دردر تازه ترف / قانی بو کیبک درشرف بدر اولدیغی مطلقا

کانه وهو فرد فی جلالته
فی عسکر حین تلقاه وفی حشم

او لولقده یالکزدر اکه یوقدر هیچ نظیر / عسکر انجم جمله دن ممتازدر اول دوز غا
اوغراسک عسکر ایله یاخود کندی خدمی ایله / سانکه بر دهشت دوشر اکرچه اندن حیا
فرد یالکوزدر جلالت اولکه بل قدر عظیم / اوغراسن یعنی ملاقات ایدرد خدم حشم شها

کانما اللؤلؤ المکنون فی صدف
من معدنی منطق منه ومبتسم

درمکنوندر

درّ مکنوندر کانه هر سوزی پیغمبرک / بر صدفده حاصل اولمشی ایکی معدن ایچره تا
ایکی معدندن بری سکوتدیلی دربیتی / اولب لعلی رسولک سوزلری روحه غدا
درّ مکنون کبی انجی دردیلی منطوقدر / مبتسم طوطقلری صدف دهانیدر شها

لا طیب یعدل تربا ضم اعظمه
طوبی لمنتشق منه وملتثم

خوش قوقولی برعطر یوقدر معادل اوله اول / حضرتک دفن اولدوغی طپراغه بر دقیقه
اولکیشی ایچوندر فرح سرور جهان ایچره هاه / یوز سورب قوقولیه یوزینی سورب دائما
طیب کوکجک ایلیه دانتشاق قوقولق / التثام اوپمک لکن اعظمی اطهم دار البقا

ابان مولده عن طیب عنصره
یا طیب مبتدإ منه ومختتم

ظاهر اولدی عالمه شاه جهانک کلیسی / اصل پاکندن نبوت ایطی غایت مجتبا
چوق علامت نیجه درلو کلمنی انده بیک / اولی پاک آخری پاک طیب طاهر مصطفا
بل ابانه دد ظهوره عنصر اصل دیمکدرر / مختتم یعنی وفاتی مبتدادر ابتدا

الفصل الرابع فی مولد النبی

یوم تفرس فیه الفرس انهم
قد انذروا بحلول البؤس والنقم

طوغدوغی حضرتک ایندی فرقت اهل فارس / اولدی ظاهر آنلره بلکه اول کونده بلا
خوفله ابلاغ اولندی آنلره نیجه عذاب / دیدیلر اشبو علامتدر که طوغدی مصطفا
آکلمق اولدی تفرس فارس قومیدر عجم / قورقوی انذار بوس عذاب نقم مصیبتله بلا

وبات ایوان کسری وهو منصدع
کشمل اصحاب کسری غیر ملتئم

اولکیجه یارلدی کسرینک جداری حضرتک / شویله منشق اولدی بر داخی یاپلمز اول بنا
شه اصحابی طاغلدی اولکیجه جمع ایکن
باته اولدی انصداع شق شق بولمقدر بنا / کسریدر شاه عجم بل التیام دد التقا

والنار خامدة الانفاس من اسف
عليه والنهر ساهي العين من سدم

دائما اول طايفه نك آتشلري سوندي هپ   حضرته غيض وغضبدن صاحبلري کانه ما
هپ كلدي صولري حزن ندامتده م   بلدرر شبو علامت كلدوكن خير الورى
خامده دنمك سونمش داخي اسفدن غضب   ساهي طورمقدر صولري سدم حزن آنده بكا

وساء ساوة ان غاضت بحيرتها
ورد واردها بالغيظ حين ظمي

ساوه شهري حوضنك صويي صوغلدي اول كيجه   صويه وارن دوندي فخرندن ديدك توربوما
آندلري غيض وغضب غايتده آنلر حضرتنه   هم وغم دوكندي بولر جملهسي اتديلر بكا
ساوه بو شهرآديدر ساده دخي ضد سرور   برد منع غضب غيظ داخي صوصامقدر ضما

كان بالنار ما بالماء من بلل
حزنا وبالماء ما بالنار من ضرم

بلكه صولري بيلك قيزدي آتشلر كبي   آتشي صوينك حولري كبي في اليوم انطفا
حزن وغمدن صوميكي آتشمدي نيرق اولدي   فارس قومي شدلري اغلديلر صبح ومسا
اوديا كبي درخرم يالنق دخي اولدي بلل   غصه درحزن ايله هم يار آتشدر صوما

والجن تهتف والانوار ساطعة
والحق يظهر من معنى ومن كلم

حضرتي طوغدي ديو جنلر دخي جوشيدلر   نور ايسه آفاقه چقدي عالم اولدي پر ضيا
عالم وباطنده وظاهرده حق ايتدي ظهور   هر طرفدن طوغدي حضرت ديو اولدي ندا
بلهتفله آوازه دنيدي داخي رفعيد طبع   ظاهره دنيدي كلم معنا باطن در غالبا

عموا وصموا فاعلان البشاير لم
تسمع وبارقة الانذار لم تشم

كورصاغر اولدي قو بو حزن ايله اول طايفه   بو بشارتلرندن بلمدي آنلر ظاهرا

خوفله

خوفله خشيتدر وشب ظلمونيه هپ اشيدلر   بر سيحي بارق الدروب باقمادي علي السما
بل سرور خبرلري اولدي بشارت نيه چونكه   بارقه قورقولي شعله در تبسم نظر اكا

من بعد ما اخبر الاقوام كاهنهم
بان دينهم المعوج لم يقم

بونلرك كاهنلري ويردي خبر بو قوممه هپ   بونلرك اقدم ديديكي كلك اونده دخيلي الورى
استقامت بولميه بردخي اكري دينكوز   اشبو سوزدن صكره اولدي كور صاغر جمله عدا
كاهنه ديدي منجم داخي معوج اكري ديني   لم يقم لم يستقم معناسنه بيل ظاهرا

وبعد ما عاينوا في الافق من شهب
منقضة وفق ما في الارض من صنم

بولديلر جمله موافق دوكلي يلدزلري   يربوزينه يقلدي صنملر هپ اول لبا
اولدي جمله كور صاغر فرس قومي قالديكي   نيه بوندن صكره خوفلي دوشدي جدلري اولنكا
آشكاره كوردكه دنيدي معاينه نيكان   اولدي منقضه يقلشي بوت صنم ديمك اولا

حتى غدا عن طريق الوحي منهزم
من الشياطين يقفو اثر منهزم

جمله شيطانلر سمادن قاچدي چيقي اول كيجه   بري بري اوكجه بني باصرق اولديلر لقا
كوكه بونيه چيقه مزلر جمله اول كون بري   آنلري رفع ايتدي دفعيدن خدا من اول سما
بيلكه كوك آراسنه دنيدي طريق وحي   داخي اثر درعقب اولدي ديمك يوبي عدا

كانهم هربا ابطال ابرهة
او عسكر بالحصى من راحتيه رمي

جمله شيطان قچديلر ابرهه عسكري كبي   يربوزينه ايندي قورقو شيطاندن سيما
يوخسه اول عسكر كبي حضرتك الندن ييدي طاشي   قچدي شيطان بره انيك ايديلر ماوي وجا
ابرهه جيشي كبي مكه يي يقماغه كلوب   كلدوكي دم حضرت اوردي طاشي فحي اولدي عدا

نبذا به بعد تسبيح ببطنهما
نبذ المسبح من احشاء ملتقم

آندی اعدایه طاشی حضرتینه اولدی تمام | ایلدکدن صکره کاملا حضرت احمد دعا
تنه یونس بالغک قوننده حقی ذکر ایدوب | صکره طشره چقدی بوغلمدوغی اولجه تا
حضرت یونس یونن بالق آدیدر ملتقم | داخی تسبیح ذکر حقدر بل بغرسق اجا

جاءت لدعوته الاشجار ساجدة
تمشي اليه على ساق بلا قدم

یوزی اوزره کلدی اشجار حضرتک دعوتنه | یوغیدی ایاغی کلدی اینجکی اوستنه تا
اوزنه رام اولدیلر آنک جمیع کائنات | اوجقیله تمام برخلقی هب قوم سما
سجده یوزی اوزده کلمک دخی مشی یوریمک | ساق اینجک قدم آیق جاء کلدی تپرلها

كأنما سطرت سطرا لما كتبت
فروعها من بديع الخط في اللقم

اول اغاجلر بولدی یزدی کانه شویله خط | کلدوکی یراوستنه اشبو سوزی مشعر اولا
اشبودر الله رسولی صادق القول بودر | اعتین اقرار اولمز نادوزخدن رها
بر سطر یازماغه دنیلدی هم بودقی فروع | یکی دیمکدر بدیع اورته لقم دیمک اولا

مثل الغمامة انى سار سائرة
تقيه حر وطيس للهجير حمي

اول بلوت کبی کلوبدر بو اغاج نیه همان | هر نه یره کتسه حضرت کیدر ایدی اول بیکا
حفظ ایدردی حضرتی تنور کبی اسیدن اول | یانکوننده ایلمز ایدی تعب حضرت صفا
هاجره نصف نهار حر وطیس تنور کبی | داخی حفظدر وقایه نیرانی یاقنا

اقسمت بالقمر المنشق ان له
من قلبه نسبة مبرورة القسم

آندیجر سیم حانث اولمم شق اولدی اول ماه ایکن | نسبتی واردر بو قلبه شعله دائما
شق ایدیبدر حضرتک قلبنی جبریل امین | بو قمر اول آیه بکزدکبی بو هم لقا
انشقاق یارلمق اولدی آیه دیمکدر قمر | شق ایدن بو آیه اعجاز نبیدن مصطفا

ومن حوى الغار من خير ومن كرم
وكل طرف من الكفار عنه عمي

داخی آندایجم رواخیر کرم حضرتینه | آنلری غار حفظ ایدوب اعدادن ایتدی اختفا
جمع کفار کلدی غاره کورمدیلر آنلری | حانث اولمم اشبو احواله ایچرسم آند روا
غار مغاره آدیدر خیر و کرم یعنی رسول | بعضیلر صدیق کرم دیو خیر ایسه پیغمبر اولدی

فالصدق في الغار والصديق لم يرما
وهم يقولون ما بالغار من ارم

صدق و صدیق اولدیلر غارده ادم | هر کلنلر باب غاره دندی یوقدر مصطفا
صقلنمشکن کورسترمدی اعدایه باری تعالی | جمله سن باقر کورایدی لطف صنع خدا
حضرتنه صدق اسمی صادق داخی صدیق بوبکر | یوق ارم مخلوق دیمک کورمک لم یرما

ظنوا الحمام وظنوا العنكبوت على
خير البرية لم تنسج ولم تحم

شویله ظن اتدیکه اعدا حمام یا عنکبوت | بیر بیه یورردیوب آغ چلمه سی مشکل اولا
بر بیسه فکر اتمدی مولا حبیبی حفظ ایدر | دوندیلر محروم ملول کفار رسول ایدی صفا
بل حمامکو کرچین اوردجک آدیدر عنکبوت | نسج اوردجک اوید تحم یورمدر آشوحها

وقاية الله اغنت عن مضاعفة
من الدروع وعن عال من الاطم

حق تعالی حفظی اعلادر ایکی قات قلعه ده | دخی قات قات جبه جوشنده زیاده واقعا
صقلنمشکن مولا ایکیسین داخی اول غاره حوف | چکمدیلر درجه غم ایتدیلر ذوق وصفا
بل وقایه در حفظ زرهه دروع دیدی عرب | قات قات واشدر مضاعف قلعه اطم دیرلر ها

ما سامني الدهر ضيما واستجرت به
الا ونلت جوارا منه لم يضم

باکه تکلیف اتمدی ظالم زمانه بو زکاه | شویله محله استدم جار ایتدی امداد مصطفا

نائل اولدم حضرتك جارينه نيجه ظلم ايلر ... بويله بر بخشش بناه اولنجه عالمده بكا
ظلمله ضيم ديديكلو دهر زمانه آديدر ... استجاره جار طلب ايديا وش مظلوم اولا

لا تنكر الوحي من رؤياه ان له ... قلبا اذا نامت العينان لم ينم

فذاك حين بلوغ من نبوته ... فليس ينكر فيه حال محتلم

تبارك الله ما وحي بمكتسب ... ولا نبي على غيب بمتهم

كم ابرأت وصبا باللمس راحته ... واطلقت اربا من ربقة اللمم

واحيت السنة الشهباء دعوته ... حتى حكت غرة في الاعصر الدهم

بعارض جاد او خلت البطاح بها ... سيبا من اليم او سيلا من العرم

دعني ووصفي آيات له ظهرت ... ظهور نار القرى ليلا على علم

فالدر يزداد حسنا وهو منتظم ... فليس ينقص قدرا غير منتظم

فما تطاول آمال المديح الى ... ما فيه من كرم الاخلاق والشيم

آيات حق من الرحمن محدثة ... قديمة صفة الموصوف بالقدم

لم تقترن بزمان وهي تخبرنا ... عن المعاد وعن عاد وعن ارم

Süleymaniye U. Kütüphanesi
Kısmı: Hacı Mahmud Ef.
Yeni Kayıt No: 3707
Eski Kayıt No: